

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата економічних наук,
доцента Мохонько Ганни Анатоліївни на дисертаційну роботу
Скриль Олесі Костянтинівни
на тему «Синтез механізмів управління економічною стійкістю
підприємств »,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами

На сучасному етапі розвитку економіки України, коли зовнішнє середовище характеризується мінливістю, кризовим станом, проблема стійкого функціонування соціально-економічних систем не тільки не втратила своєї значимості, але і придбала нові аспекти в своєму розвитку. Стійкість, здатність і можливості господарюючого суб'єкта до високоефективного та динамічного розвитку – важлива умова стабільного розвитку вітчизняних підприємств та стабілізації соціально-економічного положення держави. За таких умов постає об'єктивна необхідність у формуванні та реалізації напрямів, підходів, методів та інструментарію управління економічною стійкістю підприємств, що функціонують в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Враховуючи зазначене, дослідження Скриль О.К, за обраною темою є актуальним.

Тема дисертації пов'язана з програмою наукових досліджень Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»: «Стратегічні аспекти підвищення ефективності функціонування підприємств регіону» (номер державної реєстрації 0108U001735, 2008–2017 рр.), «Моделі і механізми соціально-економічного розвитку підприємств при стратегічному управлінні» (номер державної реєстрації 0113U002587, 2013–2015 рр.), «Інноваційна модель розвитку підприємств регіону в умовах економічних трансформацій» (номер державної реєстрації 0110U007159, 2011–2020 рр.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, їхня достовірність і новизна.

Основні наукові положення, висновки і пропозиції отримані автором особисто, вони є достовірними та у достатній мірі обґрунтованими. Висновки базуються на результатах системного аналізу теоретико-методичних та практичних положень управління економічною стійкістю підприємств, опрацюванні значної кількості літературних джерел, використанні широкого масиву статистичних даних і застосуванні загальнонаукових та спеціальних методів їхнього аналізу та моделювання. Автором використовуються законодавчі та нормативно-правові акти України, дані Державної служби статистики України, дані фінансової та управлінської звітності виробничо-торговельних підприємств дані джерел мережі Інтернет.

Основні наукові результати дослідження отримані дисертантом особисто і характеризуються науковою новизною. До найбільш суттєвих наукових положень, висновків і рекомендацій, які відзначаються новизною, науковою і практичною цінністю слід віднести такі:

– загальнонаукове та прикладне значення мають окреслені вперше запропоновані концептуальні положення синтезу механізмів управління економічною стійкістю підприємств, що засновані на використанні методів системної динаміки та полягають у формулюванні цілей і принципів для кожного механізму, визначенні зв'язків і описі методів, за рахунок якого забезпечується досягнення поставленої мети (підрозділ 1.3, с.38-57, сама концепція та її опис на с.56-57);

– вагомим доробком дисертанта є удосконалений механізм безперервної оцінки економічної стійкості підприємств, який базується на методі аналізу ієрархій, впровадження якого дозволяє визначати стан економічної стійкості підприємства як на поточну дату, так і проводити безперервну оцінку економічної стійкості підприємства, завчасно виявляти ознаки зниження показників діяльності підприємства, розробляти і оперативно приймати ефективні економічно обґрунтовані управлінські рішення з підвищення економічної стійкості

підприємства та зниження витрат на утримання його системи управління (підрозділ 2.1, с.60-78);

– безперечно, звертають на себе увагу запропоновані науково-методичні положення розробки системи підтримки прийняття рішень в управлінні економічною стійкістю підприємств, що розроблено на основі теорії і систем алгоритмів, використання якої дозволяє оперативно розробляти варіанти рішень, які враховують фактори нестабільного зовнішнього середовища, що в свою чергу забезпечує повний і об'єктивний аналіз предметної області при ухваленні рішень в управлінні економічною стійкістю підприємства (підрозділ 3.2., с.145-155);

– дістав подальшого розвитку понятійний апарат теорії управління в частині управління економічною стійкістю підприємства, в якому уточнено трактування поняття «економічна стійкість підприємств» як сукупність взаємообумовлених і взаємопов'язаних складових частин, які при будь-яких параметрах зовнішнього середовища забезпечують підприємству здатність здійснювати свою діяльність, наявність запасу ресурсів, та збалансований процес функціонування. (с.32).

Структура і зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення.

Дисертаційна робота Скриль О.К. складається зі вступу, 3 розділів, висновків, 7 додатків та списку використаних джерел, що нараховує 215 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 175 сторінок, у тому числі робота містить: 15 таблиць; 50 рисунків.

У вступі дисертації обґрунтована актуальність теми та її зв'язок з науковими програмами і планами; конкретизовано мету роботи, завдання та методи дослідження; чітко визначено об'єкт та предмет дослідження; викладено основні положення наукової новизни; обґрунтовано практичне значення результатів дослідження; розкрито особистий внесок автора.

Перший розділ роботи «Методологічні основи управління економічною стійкістю підприємств» вміщує досить глибокий аналіз джерел літератури щодо категоріального апарату дослідження економічної категорії «економічна стійкістю підприємств», що надало можливість сформулювати її авторське

визначення (с. 32). Також проаналізовано методологічні основи управління економічною стійкістю підприємств, що дозволило автору розкрити особливості управління економічною стійкістю підприємств в Україні, визначити основні проблеми функціонування вітчизняних підприємств (підрозділ 1.1., с. 22-23), проаналізувати основні підходи до управління економічною стійкістю підприємств та запропонувати авторський підхід до управління економічною стійкістю підприємств (с. 39); розробити концепцію синтезу механізмів управління економічною стійкістю підприємств, що забезпечує безперервний процес фінансування своєї діяльності на розширеній основі за рахунок реалізації заздалегідь підготовлених рішень з урахуванням факторів зовнішнього середовища, що є ключовою науковою новизною дослідження (с. 56-57).

У другому розділі «Комплекс механізмів управління економічною стійкістю підприємств» розроблено механізми безперервної оцінки, прогнозування і контролю економічної стійкості підприємств. В ньому представлено авторську систему коефіцієнтів безперервної оцінки економічної стійкості, за допомогою якої можливо визначати стан економічної стійкості підприємств та завчасно виявляти ознаки зниження показників діяльності підприємств (с. 69-70); описано фактори впливу на економічну стійкість підприємств, які поділено на зовнішні та внутрішні та визначено характер їх впливу на економічну стійкість підприємств (с. 82-83; с. 86).

Третій розділ дослідження «Реалізація концепції синтезу механізмів управління економічною стійкістю підприємств» присвячено практичній реалізації концепції синтезу механізмів управління економічною стійкістю підприємств в ПП PowerSim, яка дозволяє визначити напрями економіко-господарської діяльності підприємств, що забезпечують їх економічну стійкість, тобто розробці імітаційної моделі управління економічною стійкістю підприємств (підрозділ 3.1) і запропоновано систему підтримки прийняття рішень в управлінні економічною стійкістю підприємств, яка підтримує ітераційний характер процесу прийняття рішень, що дає можливість менеджерам підприємств їх обґрунтовувати, і реалізована за допомогою найбільш широко відомого, але в той

же час потужного програмного інструменту, що дозволяє оперативно реалізовувати рішення на практиці (підрозділ 3.2, с. 148-153);

Структура дисертаційної роботи логічна і завершена, її зміст відповідає назві теми, отримані результати ґрунтуються на значному обсязі статистичного матеріалу.

Наукова цінність та практична значущість результатів дослідження

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в розробленні концептуальних положень синтезу механізмів управління економічною стійкістю підприємств, що заснована на використанні методів системної динаміки і синтезу; удосконаленні категоріального та понятійного апарату, що сприятиме підвищенню рівня наукового обґрунтування управління економічною стійкістю підприємств.

Дисертаційна робота Скриль О.К. має вагому практичну цінність, результати дозволяють здійснити практичні заходи щодо удосконалення управління економічною стійкістю підприємства. Підтвердженням практичного значення отриманих результатів є їх використання у діяльності підприємств ПАТ «Фітофарм» (довідка № 60/229 від 12.11.2015 р.), ТОВ «Primus Agency» (довідка № 27/33 від 18.01.2016 р.), ТОВ «Лорі» (довідка № 107 від 09.02.2016 р.).

Результати наукових розробок дисертанта використовуються в навчальному процесі ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях, оцінка ідентичності змісту реферату і основних положень дисертації

За результатами дослідження опубліковано 12 наукових праць, у тому числі 5 – у наукових фахових виданнях України, 2 – у наукових періодичних виданнях інших держав і 5 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Характер видань і зміст наукових праць відповідають встановленим вимогам щодо висвітлення отриманих результатів дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 –

економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Відповідні елементи наукової новизни з достатньою повнотою знайшли відображення у публікаціях автора.

Автореферат у повній мірі відображає сутність та зміст дисертації. Висновки, рекомендації, основні наукові положень і науковий внесок приведені здобувачем в авторефераті, належним чином розкриті та обґрунтовані в самій дисертації, всі означені питання висвітлено достатньо глибоко і обґрунтовано.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

Ураховуючи теоретичну та науково-практичну значущість представленої до захисту дисертації, під час детального аналізу та вивчення дисертаційної роботи було виявлено дискусійні моменти та зауваження:

1. В основу запропонованої концепції синтезу механізмів управління економічною стійкістю здобувачем покладені (с.56, рис.1.6): оцінка, прогнозування, контроль та система підтримки прийняття рішень. Планування та мотивування не враховується чи має інший зміст в представленому дослідженні, що, на наш, погляд, потребує уточнення.
2. Наукова значущість отриманих результатів була б вагомішою, якби у п.21. (с.69-70) автор надав ґрунтовніше пояснення відбору сукупності показників економічної стійкості підприємств, а також факторів, що впливають на економічну стійкість підприємств (с. 79-с. 86), які у подальшому були використані в оцінюванні та прогнозуванні рівня економічної стійкості підприємств.
3. При розробці механізму прогнозування економічної стійкості підприємств автором зазначено, що нормативно встановлений інтегральний показник економічної стійкості підприємств, отриманий на основі проведеної оцінки, порівнюється з інтегральним показником економічної стійкості, який змінюється під впливом керованих (внутрішніх) і некерованих (зовнішніх) факторів (с. 87). Проте, з тексту дослідження незрозуміло як саме визначається значення нормативно встановленого інтегрального показника.
4. У роботі не уточнена та не обґрунтована доцільність використання в системі підтримки прийняття рішень в управлінні економічною стійкістю підприємств в

якості основної методології інструментарію інтелектуального аналізу даних (п.3.2., с.146).

5. Очевидно, що в процесі досліджень, здійснених автором на виробничо-торговельних підприємствах (п.3.3), отримано значно більші масиви первинних даних та аналітичних розрахунків, ніж це відображено у роботі та у додатках, зокрема не відображено вибір підприємств для проведення апробування запропонованого механізму упровадження концепції синтезу механізмів управління економічною стійкістю підприємств. Це заважає у повній мірі оцінити позитивні сторони роботи і глибше проаналізувати отримані автором результати.

6. У роботі для практичної реалізації концепції синтезу механізмів управління економічною стійкістю підприємств ґрунтовно розглянута прикладна комп'ютерна програма імітаційного моделювання ПП PowerSim. Проте, є дещо незрозумілим, яким чином автор зробив припущення, що змінні, коефіцієнт апроксимації яких не перевищував 50%, мають бути замінені на константи (с. 158) при реалізації даної моделі.

Підсумовуючи зазначене слід наголосити, що дискусійні питання та зауваження не зменшують загального позитивного враження від дисертації і можуть стати предметом подальших досліджень.

Загальний висновок

Подана до захисту дисертація Скриль Олесі Константинівни «Синтез механізмів управління економічною стійкістю підприємств» є цілісним, завершеним, самостійно виконаним, логічно побудованим науковим дослідженням, поставлені в роботі завдання виконані, а мета досягнута, отримані наукові результати, висновки та пропозиції обґрунтовані й достовірні, містять елементи наукової новизни, мають теоретичне та практичне значення. Основні положення дисертації відображені у публікаціях та апробовані на наукових конференціях. Наведені в дисертації результати характеризується значним внеском у розвиток теорії та практики розробки механізмів управління економічною стійкістю підприємств.

На основі вищезазначеного можна зробити висновок, що дослідження Скриль О.К. на тему «Синтез механізмів управління економічною стійкістю підприємств» викладено на високому науковому рівні, відзначається високою науковою новизною і практичною цінністю, є завершеною науковою працею, відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор, Скриль Олеся Костянтинівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту
Національного технічного
університету України «Київський
політехнічний інститут»

Г.А. Мохонько

Учений секретар

Національного технічного
університету України «Київський
політехнічний інститут»

А.А.Мельниченко